



Зміст

1. Індустрія управління активами. Загальний огляд	2
2. Результати діяльності ринку управління активами НПФ	3



1. Індустрія управління активами. Загальний огляд

Кількість учасників ринку

Компанії з управління активами (КУА)

У 1-му кварталі 2020 року, за даними УАІБ, кількість **компаній з управління активами** зросла на чотири, до **297**. Загалом за цей період було створено 6 нових КУА.

На кінець березня 279 КУА мали в управлінні від одного до 53-х фондів, а майже 99% від усіх таких КУА управляли принаймні одним венчурним ІСІ.

Інститути спільного інвестування (ІСІ)

У січні-березні 2020 року було зареєстровано 40 нових ІСІ. З урахуванням фондів, які закрилися, станом на 31.03.2020 загальна кількість **зареєстрованих ІСІ** збільшилася до **1926**, на 1.9% з початку року.

Кількість **ІСІ, які досягли нормативу мінімального обсягу активів (сформованих, «визнаних» фондів)**, зростала десятий квартал поспіль – до **1357** (+2.3% за квартал).

Недержавні пенсійні фонди (НПФ)

Кількість **НПФ в управлінні** станом на 31.03.2020 року дорівнювала **60** (без урахування корпоративного фонду НБУ), у тому числі 48 відкритих, 6 корпоративних та 6 професійних фондів. Всього активами НПФ управляли 34 КУА.

Страхові компанії (СК)

Кількість **СК, що передали свої активи в управління КУА**, з початку 2020 року не змінилася, як і кількість КУА, що надавали такі послуги: станом на 31.03.2020 одна така компанія управляла активами двох СК.

Активи в управлінні та ВЧА

Усі інституційні інвестори

Сукупні загальні активи в управлінні КУА зросли на 3.3% за 1-й квартал 2020 року (за останні 12 місяців – на 9.0%) і на кінець березня сягнули **366 825 млн. грн.**

Інститути спільного інвестування (ІСІ)

Загальні активи усіх ІСІ в управлінні, включно з тими, які ще не досягли нормативу, у 1-му кварталі 2020 року зросли також на 3.3% та на 9.0% за рік, до **364 995 млн. грн.**

Активи діючих ІСІ, що досягли нормативу мінімального обсягу активів («визнаних» ІСІ), станом на 31.03.2020 становили **356 884 млн. грн.** За 1-й квартал 2020 року вони зросли на 5.2%¹, а за останній рік – на 12.4%. Як і раніше, левову частку приросту активів ІСІ забезпечили венчурні фонди, кількість звітів яких за квартал збільшилася на 6.3%.

Вартість чистих активів сформованих ІСІ («визнаних») станом на 31.03.2020 сягнула **274 322 млн. грн.** У 1-му кварталі вона зросла на 5.0% (див. вище зноски щодо загальних активів), а за останні 12 місяців – на 11.2%.

Недержавні пенсійні фонди (НПФ)

Активи НПФ в управлінні КУА у 1-му кварталі 2020 року несуттєво сповільнили зростання – до 3.1% (за рік – до 16.1%). Станом на 31.03.2020 вони досягли **1 653 млн. грн.**

Страхові компанії (СК)

Активи СК в управлінні КУА стрімко збільшилися на кінець березня (+35.7% з початку 2020 року, +46.4% на річному проміжку). Станом на 31.03.2020 ці активи становили **131 млн. грн.**

¹ Частково за рахунок відносно повнішої звітності за 1 квартал 2020 року порівняно зі звітністю за 4 квартал 2019 року та 2019 рік у зв'язку із запровадженнями у березні 2020 року обмежувальними заходами для протидії

поширенню пандемії covid-19 та відповідним продовженням строків подання цієї звітності.

2. Результати діяльності ринку управління активами НПФ

Активи недержавних пенсійних фондів в управлінні КУА у 1-му кварталі 2020 року, за даними УАІБ, продовжували зростати. Кількість компаній, які управляли активами НПФ на 31.03.2020, повернулася до рівня 34 КУА, що мали в управлінні **60 пенсійних фондів**². Із них 32 КУА управляли активами 48-ми

відкритих НПФ, 5 – активами 6-ти корпоративних НПФ та 6 – активами 6-ти професійних НПФ (табл. 1).

Частка відкритих НПФ за кількістю фондів в управлінні, без урахування КНПФ НБУ, у березні 2020 року становила 80.0% (рис. 1).

Таблиця 1. Кількість НПФ в управлінні КУА за видами фондів у 1-му кв. 2020 року та її зміна за рік

Вид НПФ	31.03.2019	31.12.2019**	31.03.2020	Зміна за 1-й квартал 2020	Зміна за рік
Відкриті	45	46	48	4,3%	6,7%
Корпоративні	7	6	6	0,0%	-14,3%
Професійні	6	6	6	0,0%	0,0%
Всього	58	58	60	3,4%	3,4%

* Без урахування корпоративного пенсійного фонду НБУ. ** Дані на початок року не включали НПФ з активами в управлінні тих КУА, що не подали відповідну річну звітність за 2019 рік на момент підготовки відповідного Огляду

Сукупні активи усіх НПФ, включно з КНПФ НБУ, за 1-й квартал 2020 року вперше за тривалий час зменшилися – на 1.2% (після +5.7% за 4-й квартал 2019-го), до **3 107 млн. грн.**

Квартальне скорочення активів відбулося в умовах зменшення за цей час сукупної вартості пакета державних облігацій на 7.6% та корпоративних – на 20.9%. Кількість учасників НПФ також скоротилася – на 0.4% (після +0.7% за 4-й квартал 2019 року), як і кількість вкладників – на 3.8% (після +15.8%) та кількість укладених пенсійних контрактів – на 3.1% (після+3.2%).

Водночас, сума інвестиційного доходу продовжувала зростати, хоч і повільніше, ніж у попередньому кварталі, – на 1.6% (після +7.9%). Також, пенсійні внески зменшилися, але їхнє скорочення було

меншим, ніж виплат (-2.6% проти -4.0%), що мало деякий позитивний вплив на динаміку пенсійних активів, хоч і недостатній.³

На річному проміжку приріст виплат усе ж випереджав приріст внесків, хоча кількість і вкладників, і пенсійних контрактів та учасників НПФ зросла. Врешті, річна динаміка сукупних пенсійних активів сповільнилася, але залишалася позитивною: +9.8% на кінець березня, після +14.1% на початку року.

Негативну динаміку з початку 2020 року значною мірою визначили зміни в КНПФ НБУ, пенсійні активи якого зменшилися на 5.7% (після +8.3% у 4-му кварталі 2019-го), що понизило вагу цього фонду в сукупному обсязі активів усіх НПФ за 1-й квартал із 49.0% на початку січня до 46.8% у кінці березня (рис. 1).



Рис. 1. Розподіл кількості НПФ та вартості їхніх активів в управлінні КУА за видами фондів станом на 31.03.2020 р.

² Без урахування корпоративного пенсійного фонду НБУ. Дані на початок року не включали НПФ з активами в управлінні тих КУА, що не подали відповідну річну звітність за 2019 рік на момент підготовки відповідного Огляду.

³ За даними Нацфінпослуг.

Вартість активів НПФ в управлінні КУА у 1-му кварталі 2020 року зросла на 3.1% (після +3.4% у 4-му кварталі 2019-го) і станом на 31.03.2020

досягла **1 653 млн. грн.** За останні 12 місяців у березні 2020 року вона сповільнила зростання до 16.1% (із +17.5% у грудні 2019-го).

Таблиця 2. Вартість активів НПФ в управлінні КУА за видами фондів у 1-му кв. 2020 року та її зміна за рік

Вид НПФ	31.03.2019		31.12.2019*		31.03.2020		Зміна активів НПФ в управлінні за 1-й квартал 2020 року, %	Зміна за рік, %
	Активи, млн. грн.	Кількість НПФ, щодо яких подано звітність	Активи, млн. грн.	Кількість НПФ, щодо яких подано звітність	Активи, млн. грн.	Кількість НПФ, щодо яких подано звітність		
Відкриті	1 039,8	44	1 180,4	45	1 233,1	46	4,5%	18,6%
Корпоративні	249,6	6	281,4	4	279,9	4	-0,5%	12,1%
Професійні	135,3	6	141,4	6	140,5	6	-0,6%	3,8%
Всього**	1 424,7	56	1 603,2	55	1 653,4	56	3,1%	16,1%
КНПФ НБУ***	1 405,1	1	1 540,1	1	1 453,1	1	-5,7%	3,4%
Разом	2 829,8	57	3 143,3	56	3 106,5	57	-1,2%	9,8%

* Уточнено дані станом на 31.12.2019 з урахуванням муніципальних облігацій на суму 11.6 млн. грн.

** Без урахування корпоративного пенсійного фонду НБУ. Дані на початок року не включали НПФ з активами в управлінні тих КУА, що не подали відповідну річну звітність за 2019 рік на момент підготовки відповідного Огляду.

*** За даними Нацфінпослуг.

Це зростання відбулося винятково за рахунок **відкритих** НПФ, чії активи в управлінні КУА додали 4.5% за січень-березень 2020 року (після +3.6% за 4-й 2019-го). Частка цього сектору ринку за пенсійними активами в управлінні (без урахування КНПФ НБУ) збільшилася з 73.6% на початку року до 74.6% у березні. На 31.03.2020 його активи в управлінні сягнули **1 233 млн. грн.**

Корпоративні НПФ в управлінні КУА (без КНПФ НБУ) зазнали несуттєве зниження активів в управлінні у 1-му кварталі 2020 року – на 0.5% (після +3.9% у 4-му 2019-го). На кінець березня вони дорівнювали **280 млн. грн.**

Активи **професійних** пенсійних фондів в управлінні знову мали найслабшу динаміку, зменшившись на 0.6% з початку 2020 року (після +1.2% у 4-му кварталі 2019-го), а їхній обсяг на кінець березня становив **140 млн. грн.**

Найбільшими за середнім обсягом активів в управлінні на 31.03.2020 залишалися **корпоративні** НПФ, умовний середній фонд серед яких мав близько 70 млн. грн., як і на початку року (при кількості звітів цих НПФ, що дорівнювала 4-м).

Відкриті НПФ, кількість звітів яких за 1-й квартал 2020 року збільшилася на один – до 46-ти, серед яких було, як і раніше, два фонди з нульовими активами, на кінець березня мали у середньому 26.8 млн. грн. (після 26.2 млн. грн. на початку року).

Професійні залишалися найменшими: при незмінній кількості упродовж 1-го кварталу (6), середній такий фонд дещо зменшився із 23.6 млн. грн. на початку 2020 року до 23.4 млн. грн. у березні.

У **структурі активів НПФ в управлінні КУА** частка **цінних паперів** у 1-му кварталі 2020 року скоротилася з 55.4% до **54.7%** (рис. 2). Сукупна вартість інвестицій пенсійних фондів у фондові інструменти у січні-березні зросла на 1.9%, тобто меншою мірою, ніж активи фондів загалом (через стрімкіше зростання грошових коштів). Позитивна динаміка вартості вкладень у цінних паперах спостерігалася у секторах **відкритих** (+2.7%) та **професійних** (+0.9%) НПФ. У **корпоративних** фондах сукупні активи у фінансових інструментах зменшилися (-1.0%), що було зумовлено скороченням інвестицій у державних облігаціях, яке було значнішим за нові інвестиції у муніципальні облігації.

Кошти на банківських рахунках (у тому числі депозитних) НПФ в управлінні КУА збільшилися у січні-березні 2020 року загалом на 5.1% – тільки за рахунок **відкритих** фондів (+7.2%), у той час як у **корпоративних** та у **професійних** вони скоротилися. Врешті, вага грошей в активах НПФ в управлінні КУА в цілому зросла з 41.3% на початку року до **42.1%** у березні.

Таблиця 3. Структура активів НПФ в управлінні КУА у розрізі видів фондів станом на 31.03.2020 р., млн. грн.

Вид НПФ	Цінні папери	Грошові кошти	Банківські метали	Нерухомість	Інші активи
Відкриті	666,8	524,4	5,3	27,4	9,1
Корпоративні	142,5	137,4	0,0	0,0	0,0
Професійні	95,2	34,5	0,0	7,1	3,7
Всього	904,5	696,3	5,3	34,5	12,8

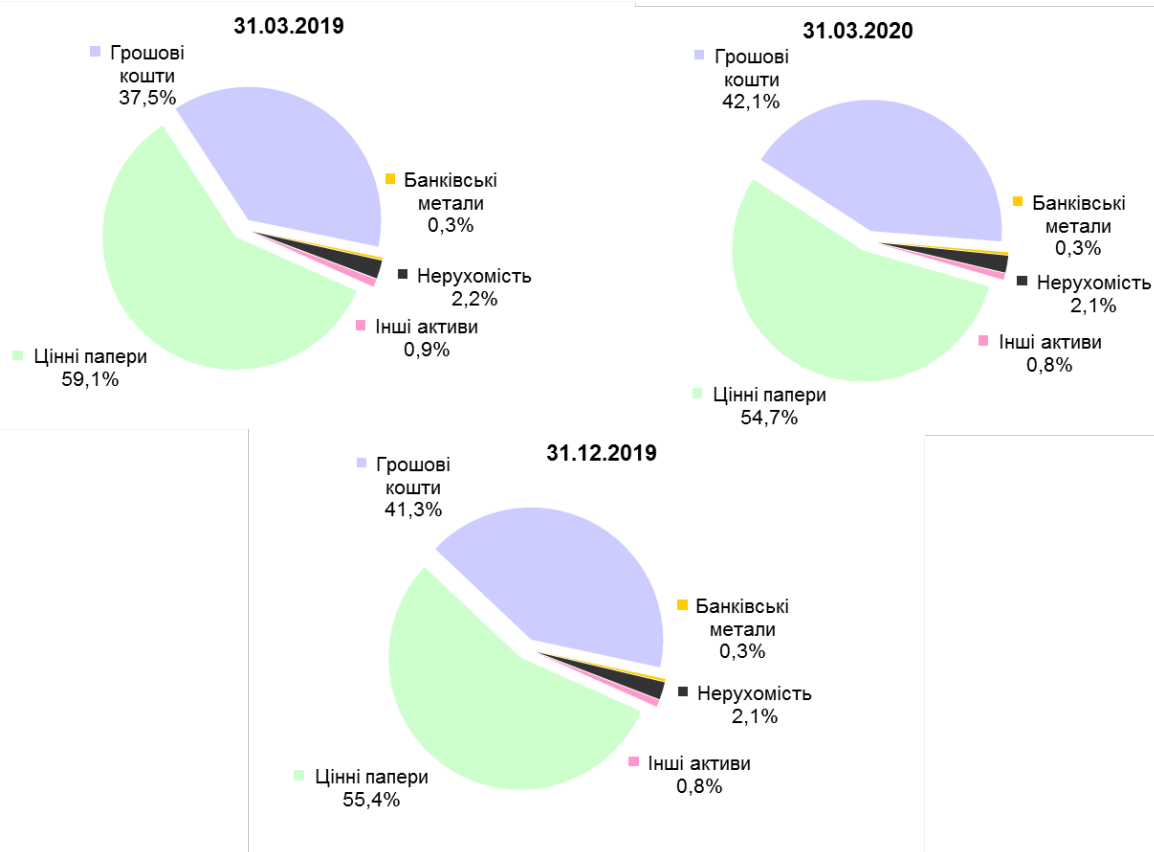


Рис. 2. Динаміка структури агрегованого портфеля НПФ (без КНПФ НБУ) у 1-му кв. 2020 року та за рік

Для всієї індустрії НПФ, з урахуванням корпоративного фонду НБУ, вага **цінних паперів** продовжувала понижуватися – з 55,3% на початку 2020 року до 51,4% у березні, що також було значно менше, ніж рік тому (59,1%). Це було зумовлено скороченням обсягу активів в інструментах фондового ринку (-8,1%, після +5,7% за 4-й квартал

2019 року), у той час як усі інші види складових пенсійних активів усіх НПФ в цілому зросли, зокрема кошти на рахунках у банках – на 7,6%, нерухомість – на 2,0%, «інші» активи – на 7,0%, а також банківські метали – на 52% (з дуже низької бази та з незначною часткою навіть після цього зростання – рис. 3).

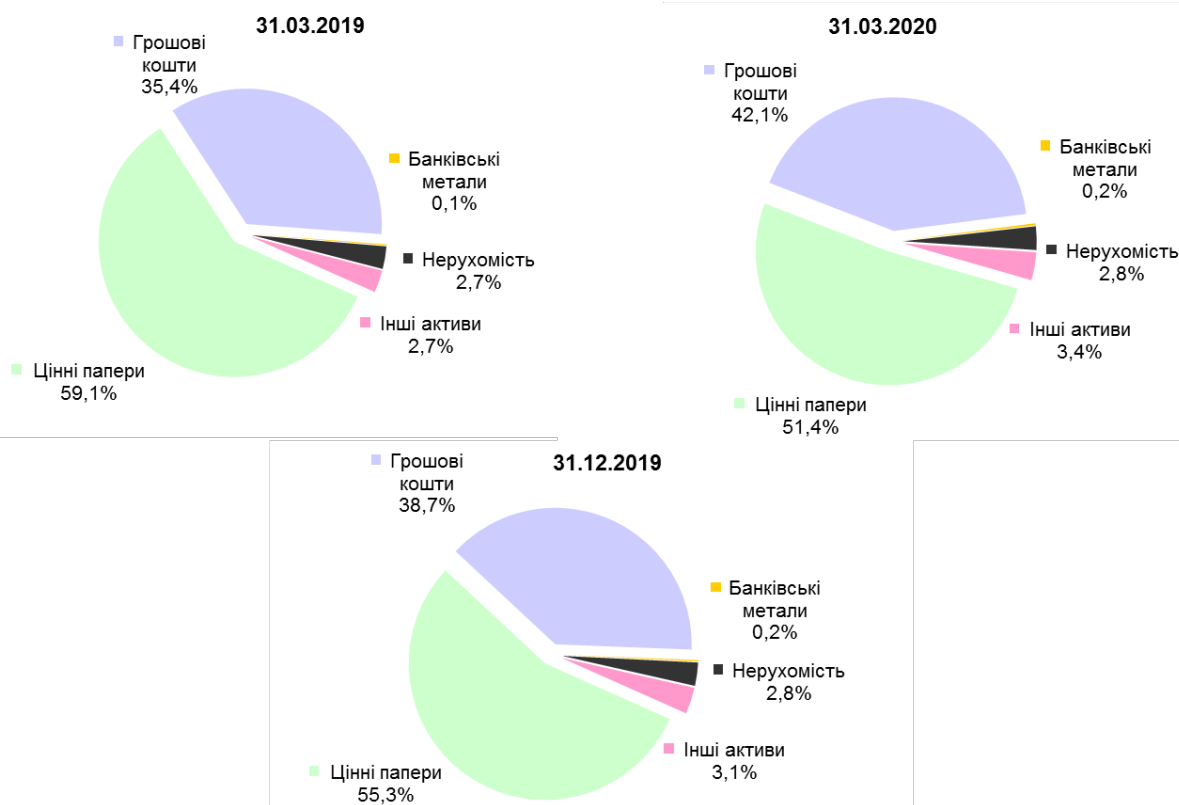


Рис. 3. Динаміка структури агрегованого портфеля НПФ (із КНПФ НБУ) у 1-му кв. 2020 р. та за рік

Що стосується динаміки різних складових активів у **цінних паперах** за видами НПФ, у **відкритих** фондах у 1-му кварталі 2020 року їхня сукупна вартість продовжила зростати, додавши 2.7% (після +4.7% у 4-му кварталі 2019-го). Найбільший внесок у цей приріст в абсолютному вимірі знову зробили вкладення у *корпоративних облігаціях* (+22 млн. грн., або +28.8%, після +32.1%) та у відносному – в *муніципальних* (+5 млн. грн., або +41.5%, після +121.3%). Вартість пакета *акцій* в активах цього сектору НПФ також зросла, на відміну від попереднього кварталу, на 6.6% (після -3.6%), що значно випереджало динаміку ключових індексів фондового ринку у 1-му кварталі. Зведений портфель *державних облігацій (здебільшого ОВДП)* в активах цих НПФ залишався у 5-8 разів більшим, ніж в інших секторах пенсійних фондів (520 млн. грн.), але з початку 2020 року до кінця березня він скоротився на 2.2% (після +1.0% за останні три місяці 2019-го).

Привабливість ОВДП у цей період дещо зменшилася, після значного зниження ставок за ними в минулому році та їхньої стабілізації на початку 2020 року, хоча наприкінці 1-го кварталу вони почали знову зростати. Врешті, його частка у березні становила

42.2%. Загалом, через відносно повільніше зростання активів у цінних паперах у відкритих НПФ у порівнянні з грошовими коштами, станом на 31.03.2020 частка перших в активах цього сектору зменшилася з 55.0% до **54.1%** (рис. 4).

Також збільшилися у 1-му кварталі 2020 року сукупні вкладення у фондових інструментах у **професійних** пенсійних фондах: +0.9% (після +2.4% у жовтні-грудні 2019-го). При цьому зросли інвестиції в усіх наявних в активах цього сектору НПФ інструментах, а саме: +1.8% у *корпоративних облігаціях* (після -2.3%), +1.4% в *акціях* (після -7.0%), +0.5% в *ОВДП* (після +5.9%). Врешті, вага державних облігацій у пенсійних активах професійних фондів понизилася до 44.3%, а цінних паперів загалом – піднялася із 66.7% до **67.8%**.

Інвестиції у цінних паперах в активах **корпоративних** НПФ у січні-березні 2020 року зменшилися на 1.0% (після +4.7% у 4-му кварталі 2019-го). Це відбулося через подальше скорочення пакету *ОВДП* у цьому секторі на 11.1% (після -2.9%). Внаслідок цього вага державних облігацій в активах цих НПФ впала з 46.1% на початку року до 41.2% у березні. При цьому пакет *облігацій підприємств* несуттєво

зріс (+0.7%, після +259.1% за попередній квартал), а портфель *муніципальних облігацій* вперше з'явився в активах цього сектору НПФ в управлінні та на кінець березня 2020 року несуттєво відставав за обсягом від корпоративних (13 млн. грн., або 4.6% активів, проти

5.1% відповідно). Натомість пакет *акцій* у пенсійних активах корпоративних фондів залишався мізерним і не змінився з початку року. В цілому, частка цінних паперів в активах цього сектору у 1-му кварталі 2020 року зменшилася з 51.1% до 50.9%.

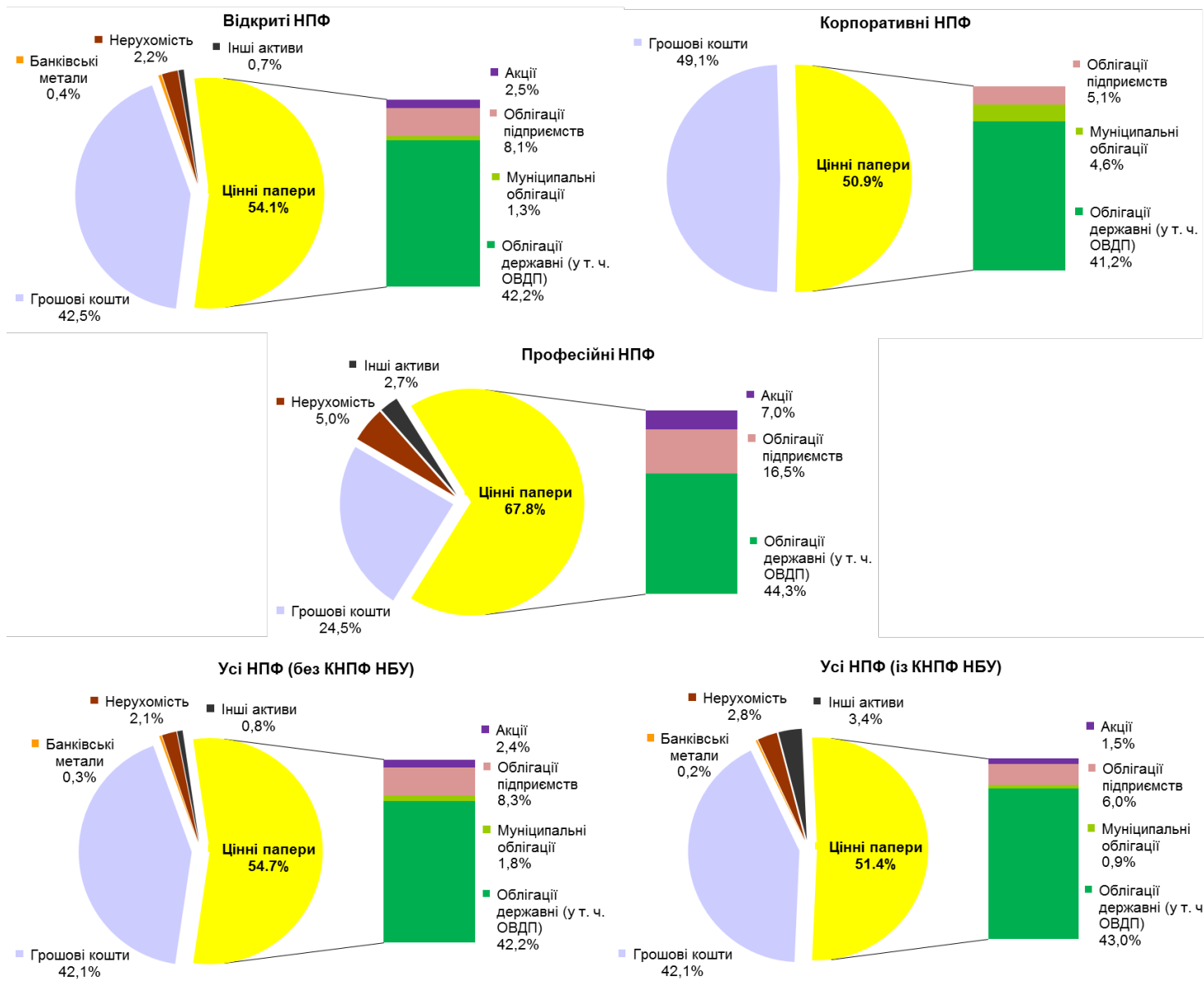


Рис. 4. Структура активів НПФ у розрізі видів фондів станом на 31.03.2020 р.

Грошові кошти у банках у березні 2020 року, як і раніше, були другою найбільшою складовою усіх секторів НПФ в управлінні КУА, а їхній обсяг збільшився за 1-й квартал у відкритих фондах та в цілому в усіх НПФ разом.

У **відкритих** НПФ готівка, поточні рахунки та депозити зросли з початку року на 7.2% (після +1.8% у попередньому кварталі). Таким чином, на зміну динаміці жовтня-грудня 2019 року, у січні-березня 2020-го темп зростання коштів цих НПФ на рахунках у банках випередив

зростання портфеля цінних паперів у їхніх активах. Врешті, вага грошей тут підвищилася з 41.4% на початку року до 42.5% у березні.

У **корпоративних** НПФ сукупні кошти у банках скоротилися на 0.1% (після+3.2%), але воно було на порядок меншим, ніж скорочення активів цих фондів у цінних паперах, тож їхня частка зросла з 48.9% на початку року до 49.1% у березні.

У **професійних** НПФ обсяг грошей у 1-му кварталі 2020 року знову скоротився – на 4.7% (після -1.6% у 4-му 2019-го). Врешті, частка грошей в активах цього сектору пенсійних фондів зменшилася 25.6% до 24.5% його активів в управлінні.

Нерухомість на кінець березня 2020 року, як і раніше, мали в активах тільки **відкриті** та **професійні** НПФ. Її сукупна вартість змінилася, також уже традиційно, тільки в активах перших: +0.4% (після +11.7% за 4-й квартал 2019-го). Через

більш суттєве зростання сукупної вартості інших видів активів, частка нерухомості у **відкритих** фондах зменшилася з 2.3% на початку року до 2.2% у березні. У **професійних** НПФ вона зросла в межах 5.0% на тлі несуттєвого зменшення сукупних пенсійних активів цього сектору.

Банківські метали упродовж 1-го кварталу 2020 року, як і раніше, були в активах тільки **відкритих** НПФ в управлінні. Жваве зростання ціни золота майже на 27% з початку року внаслідок різкого провалу міжнародних фондових ринків у березні та, відповідно, зміщення інвестиційних стратегій у бік активів, що сприймаються як «безпечні гавані», посприяло збільшенню сукупної вартості вкладень у ньому в активах цих фондів на 6.8% (після -0.6% у 4-му кварталі 2019-го). Врешті, вага банківських металів тут дещо підвищилася, але залишалася незначною – у межах 0.4%.

Додаткова інформація про ІСІ на сайті УАІБ:

- [Ринок у цифрах](#)
- Довідник ІСІ та НПФ: [Фонди в управлінні](#)